

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 157/2019-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. apríla 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Križanom, Kocel'ova 2, Nitra, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Sžik 1/2017 z 24. októbra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. januára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Sžik 1/2017 z 24. októbra 2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou zo 16. novembra 2015 doručenou Krajskému súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia krajského súdu sp. zn. Spr-Io 3/2015 z 28. septembra 2015 (ktoré vydal predseda krajského súdu JUDr. J. V.), ktorým zamietol odvolanie sťažovateľa a potvrdil rozhodnutie Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. Inf 94/2015 z 27. augusta 2015, ktorým podľa § 18 ods. 2 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 211/2000 Z. z.“) v spojení s § 46 a § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov rozhodol, že žiadosti sťažovateľa o sprístupnenie informácií, a to *„oznámenia celkového počtu ex offa vecí, v ktorých opatrením Okresný súd Nitra v trestných veciach nutnej obhajoby obvinených a obžalovaných ustanoviil advokáta ex offa za obdobia rokov 2014, 2013, 2012 a oznámenia celkovej vyplatenej sumy jednotlivým advokátom zapísaných v zozname ex offa advokátov vedenom SAK pri Okresnom súde Nitra, za obdobia 2014, 2013, 2012“* nevyhovuje v časti *„oznámenia celkového počtu ex offa vecí, v ktorých opatrením Okresný súd Nitra v trestných veciach nutnej obhajoby obvinených a obžalovaných ustanovil advokáta ex offa za obdobia rokov 2014, 2013, 2012 a v časti oznámenia celkovej vyplatenej sumy jednotlivým advokátom zapísaným v zozname ex offa advokátov vedenom SAK pri Okresnom súde Nitra za obdobia 2014, 2013, 2012“* a vo zvyšnej časti mu oznamuje, že *„vyplatil advokátom ex offa vrátane cestovných náhrad v roku 2012 sumu 191 146,92 eur, v roku 2013 sumu 95 794,38 eur a v roku 2014 sumu 218 788,69 eur“*. Sťažovateľ v žalobe argumentoval, že okresný súd požadovanými informáciami disponuje, avšak dosiaľ nemá ustanovený konkrétny spôsob, resp. postup rovnomerného ustanovovania advokátov vo veciach ex offa.

3. Krajský súd s poukazom na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sžo 190/2008 z 27. mája 2009, ktorým judikoval, že *„zo zákona č. 211/2000 Z. z. nevyplýva povinnému povinnosť získať, zhromažďovať, vyhľadávať alebo dokonca spracovávať materiály požadované žalobcom, ak sa v ich originálnej podobe v jeho dokumentoch nenachádzajú“*,

žalobu zamietol ako nedôvodnú podľa § 190 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“).

4. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ podal kasačnú sťažnosť z dôvodov, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený krajský súd [§ 440 ods. 1 písm. e) SSP] a že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 440 ods. 1 písm. g) SSP].

5. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom kasačnú sťažnosť proti rozsudku krajského súdu zamietol ako nedôvodnú podľa § 461 SSP, pričom konštatoval, že *„sa stotožnil s názorom správneho súdu v napadnutom rozsudku, ktorý dospel k záveru, že nebola povinnosť žalovaného v spojení s prvostupňovým správnym orgánom sťažovateľovi požadované informácie sprístupniť, keď síce žiadané informácie sa u povinnej osoby nachádzajú, je však ich vyhľadávanie podstatne sťažené tým, že povinná osoba by mala mechanicky vyhľadávať údaje v stovkách súdnych spisov, resp. bankových výpisov, tieto údaje kvalitatívne posudzovať podľa obsahu žiadosti, vyňať ich, zhromaždiť, a vteliť ich do odpovedí na žiadosť. Takého vynímanie informácie z veľkého súboru súdnych spisov, bankových výpisov a ich zhromaždenie s cieľom ich poskytnutia žiadateľovi aj podľa kasačného súdu v súlade s názorom správneho súdu možno považovať za vytváranie novej informácie, keď povinná osoba s ohľadom na obsah zákona o slobode informácií nie je povinná vytvárať databázu informácií, ktorými v momente podania žiadosti nedisponuje.“*

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukazuje na to, že kasačnú sťažnosť podal aj z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. e) SSP, a najvyšší súd v napadnutom rozsudku (bod 24) konštatoval, že *„v dôvodoch kasačnej sťažnosti sťažovateľ uviedol, že keď o žalobe voči žalovanému Krajskému súdu v Nitre rozhoduje Krajský súd v Nitre, tak všetci členovia senátu, ktorí vo veci rozhodovali, mali/majú pomer k účastníkovi konania a je možné mať dôvodné pochybnosti o ich nezáujatosti v zmysle § 87 ods. 1 SSP“*, avšak týmto dôvodom sa vo svojom rozhodnutí absolútne nezaoberal, opomenul o ňom rozhodnúť, resp. *„nerozhodol o návrhu sťažovateľa na vylúčenie sudcov Krajského súdu v Nitre z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre pochybnosti o ich nezáujatosti, čím*

postupoval v rozpore o. i. aj s uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 73/97 zo dňa 11. 11. 1997“, čím porušil jeho základné právo na súdnu ochranu.

7. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ v petite navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal finančné zadost'účinenie v sume 1 000 €, ako aj náhradu trov konania.

II.

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

12. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu na začatie konania pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (m. m. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

14. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sžik 1/2017 z 24. októbra 2018.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

III.

16. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušení základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len

v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nemôže materiálne nahrádzať hodnotenie dôkazov vykonané všeobecnými súdmi, ktorých sústava je od ústavného súdnictva oddelená na báze ústavnej regulácie. Len výnimočne, za splnenia podmienok uvedených v predchádzajúcej vete môže ústavný súd hodnotenie dôkazov vykonané všeobecnými súdmi podrobiť svojej právomoci, avšak výlučne v rovine kasačného prieskumu. Inak by sa ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti dostával do pozície ďalšej inštancie všeobecného súdnictva, čo ústava nedovoľuje.

17. Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

18. Správne súdnictvo je primárne prostriedkom ochrany subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy v jej najrôznejších podobách. Len sekundárne je kritériom poskytovania tejto ochrany zákonnosť verejno-mocenských aktivít verejnej správy. Inými slovami, správne súdnictvo v systéme právneho štátu nemá slúžiť naprávaniu

nezákonnosti vo verejnej správe bez akéhokoľvek zreteľa na dopad eventuálne zistenej nezákonnosti na subjektívno-právnu pozíciu dotknutého. Účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, voči ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná. Správny súd spravidla nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy (III. ÚS 502/2015, IV. ÚS 596/2012). Taktiež treba mať na zreteli, že správne konanie nie je kontradiktórnym konaním, rovnako ako rozhodovanie v správnom súdnictve vzhľadom na to, že jeden z účastníkov konania v správnom súdnictve je vždy orgán verejnej moci, ktorý rozhodoval o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, pričom predmetom konania pred správnym súdom je v zásade preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy (IV. ÚS 308/2011).

19. Článok 46 ods. 2 ústavy zaručuje ústavné právo fyzických osôb a právnických osôb, ktoré obhájitelným spôsobom tvrdia, že boli na svojich právach ukrátené rozhodnutím orgánu verejnej správy, obrátiť sa na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak, pričom z právomoci súdu nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd. Obhájitelnosť tvrdenia v danom prípade znamená, že vzhľadom na právnu úpravu a na okolnosti prípadu bolo konkrétne rozhodnutie orgánu verejnej správy spôsobilé zasiahnuť do práv alebo právom chránených záujmov fyzických osôb alebo právnických osôb, ktoré tvrdia, že boli rozhodnutím orgánu verejnej správy dotknuté. V tomto rozsahu (pokiaľ ide o garantovanie práva na prístup k súdu) predstavuje ustanovenie čl. 46 ods. 2 ústavy *lex specialis* vo vzťahu k všeobecnejšiemu ustanoveniu čl. 46 ods. 1 ústavy. Aj v prípadoch, keď právo na prístup k súdu účastníka súdneho konania má svoj ústavný základ v čl. 46 ods. 2 ústavy, je súd konajúci vo veci viazaný princípmi spravodlivého súdneho konania vyplývajúcimi z čl. 46 ods. 1 ústavy. Obsah základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva iba v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Zahŕňa taktiež právo na určitú kvalitu súdneho konania definovanú procesnými garanciami spravodlivého súdneho konania, ako je napr. právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo

relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorá má byť v konkrétnom prípade poskytnutá. Zásada spravodlivosti obsiahnutá v práve na spravodlivé súdne konanie, ktoré vyplýva z čl. 46 ods. 1 ústavy, totiž vyžaduje, aby súdy založili svoje rozhodnutia na dostatočných a právne relevantných dôvodoch zodpovedajúcich konkrétnym okolnostiam prerokúvanej veci (m. m. III. ÚS 305/08). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

20. Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

21. „Kasačný súd preskúmava napadnuté rozhodnutie zásadne z hľadiska uplatnených dôvodov kasačnej sťažnosti (sťažnostných bodov). Kasačný súd skúma, či tu existuje uplatnený dôvod kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. a) až j) a jeho náležité vymedzenie podľa § 440 ods. 2... Zamietnutie kasačnej sťažnosti je meritórnym rozhodnutím kasačného súdu. Kasačný súd po vecnom preskúmaní zamietne kasačnú sťažnosť, ak nie je dôvodná, a teda napadnuté rozhodnutie krajského súdu je správne... Ak kasačný súd zamietla kasačnú sťažnosť, nemôže sa obmedziť iba na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ale musí sa zaoberať všetkými podstatnými tvrdeniami účastníkov konania a náležite sa s nimi vysporiadať... Ak kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietne, pôvodné rozhodnutie krajského súdu ostáva bez zmeny.“ (Baricová, J., Fečík, M., Števček, M., Filová, A. a kol. Správny súdny poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2018. s. 1717 a 1718.).

22. Sťažovateľ napadnutému rozsudku (bod 5) výtýka, že nie je odôvodnený, pretože sa v ňom najvyšší súd (kasačný súd) absolútne nezaoberal, resp. opomenul rozhodnúť o dôvode kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. e) SSP, t. j. že krajský súd v konaní

alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený krajský súd.

23. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozsudku ústavný súd zistil, že námietka sťažovateľa je opodstatnená v tom, že najvyšší súd podľa odôvodnenia napadnutého rozsudku sa kasačnou sťažnosťou z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. e) SSP, vo vzťahu ku ktorému sťažovateľ tvrdil, že *„keď o žalobe voči žalovanému Krajskému súdu v Nitre rozhoduje Krajský súd v Nitre, tak všetci členovia senátu, ktorí vo veci rozhodovali, mali/majú pomer k účastníkovi konania a je možné mať dôvodné pochybnosti o ich nezáujatosti v zmysle § 87 ods. 1 SSP“*, nezaoberal.

24. Uvedené zistenie ústavného súdu však samo osebe nie je dostatočným dôvodom na to, aby ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Ústavný súd totiž v súlade so svojou judikatúrou posudzuje spravodlivosť procesu ako celku (m. m. II. ÚS 307/06), preto k vyhovaniu ústavnej sťažnosti dochádza zásadne iba v prípadoch, ak dospeje k názoru, že namietané a relevantné procesné pochybenia zo strany orgánu verejnej moci umožňujú prijatie záveru, že proces ako celok bol nespravodlivý a vzhľadom na to aj jeho výsledok môže vyznievať ako nespravodlivý. Ústavný súd nepristupuje k vyhovaniu ústavnej sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi porušením práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah (m. m. II. ÚS 193/06, II. ÚS 210/06, IV. ÚS 238/07).

25. Preto aj zákon o ústavnom súde prostredníctvom § 56 ods. 2 písm. g) v záujme účelnosti a procesnej ekonómie poskytuje ústavnému súdu príležitosť preskúmať v štádiu predbežného prerokovania návrhu na začatie konania (ústavnej sťažnosti) možnosť jeho prípadného odmietnutia jednak na základe obsahu namietaných právoplatných rozhodnutí, charakteru namietaných opatrení alebo iných zásahov, ktorými malo dôjsť k porušeniu základných práv alebo slobôd navrhovateľa a z nich vyplývajúcich skutkových zistení,

a jednak tiež na základe argumentácie, ktorú proti nim navrhovateľ v návrhu uplatnil, a to v prípade, že návrh *prima facie* nemá ústavnoprávny rozmer.

26. Ako bolo uvedené, sťažovateľ sa správnou žalobou domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia krajského súdu sp. zn. Spr-Io 3/2015 z 28. septembra 2015, ktoré vydal predseda krajského súdu JUDr. J. V. (bod 2).

27. V zmysle § 35 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) pôsobnosť predsedu súdu v oblasti riadenia a správy súdu je potrebné vnímať ako súhrn určitých oprávnení a zároveň aj ako zákonom dané povinnosti; predseda je zároveň štatutárnym orgánom súdu, pokiaľ tento zákon nezveruje toto postavenie v oblasti správy súdu inému subjektu – riaditeľovi správy súdu (§ 76). V zmysle § 32 a § 33 zákona o súdoch orgány riadenia a správy súdu (t. j. predseda súdu a podpredseda súdu) vykonávajú riadenie a správu súdov v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom; úlohou riadenia a správy súdov je vytvárať súdom Slovenskej republiky podmienky na riadny výkon súdnictva najmä v oblasti personálnej, organizačnej, ekonomickej, finančnej, odbornej a dohliadať na riadny výkon súdnictva spôsobom a v medziach ustanovených zákonom, pričom riadenie a správa súdov nesmú zasahovať do rozhodovacej činnosti súdov. Predseda súdu, či z jeho poverenia podpredseda súdu, koná v mene súdu i pri vydávaní rozhodnutí podľa zákona o slobode informácií. Predseda súdu vykonáva súdnictvo ako predseda senátu, člen senátu alebo sudca podľa rozvrhu práce v rozsahu určenom tak, aby mu to nebránilo plniť vyššie uvedené povinnosti. Predseda súdu nie je však nadriadeným sudcu ani sudca nie je podriadeným predsedovi súdu.

28. Kasačnou sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu vydal senát v zložení predseda senátu JUDr. P. P. a členovia senátu Mgr. E. N. a JUDr. M. B., ktorí neboli štatutárnymi zástupcami krajského súdu disponujúcimi právomocou konať a rozhodovať vo veciach podľa zákona o slobode informácií. Takouto právomocou disponoval predseda krajského súdu JUDr. J. V., ktorý však o správnej žalobe sťažovateľa ako predseda senátu, člen senátu alebo sudca podľa rozvrhu práce nerozhodoval. Dôvod kasačnej sťažnosti

uvedený v § 440 ods. 1 písm. e) SSP tak nemožno považovať za náležite vymedzený v zmysle § 440 ods. 2 SSP.

29. V tejto súvislosti Správny súdny poriadok – komentár (Baricová, J., Fečík, M., Števíček, M., Filová, A. a kol. Praha : C. H. Beck, 2018. s. 1610 až 1613.) uvádza, že zmätočnosť rozhodnutia je podľa § 440 ods. 1 písm. e) SSP daná v prípade ak «a) vo veci rozhodoval vylúčený sudca alebo b) rozhodoval nesprávne obsadený krajský súd.

Ad a) Vo veci rozhodoval vylúčený sudca.

Sudca musí byť vždy nestranný. Nestrannosť sudcu vyplýva aj z požiadavky práva na zákonného sudcu vyjadreného v čl. 48 ods. 1 veta prvá Ústavy SR. K jej vykonaniu slúži rozvrh práce na každom súde v zmysle § 3 ods. 3 a 4 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v znení neskorších predpisov), ako aj požiadavka na nestranného a nezaujatého sudcu. K zabezpečeniu nezaujatosti sudcu slúži inštitút vylúčenia sudcov (§ 87 až 96 SSP).

Dôvody, kedy sudcu správneho súdu možno považovať za vylúčeného sú stanovené v § 87 ods. 1 a 2 SSP. Ustanovenie § 87 ods. 3 SSP negatívne vymedzuje, čo nemožno považovať za dôvody, pre ktoré by mal byť sudca vylúčený.

Podľa § 87 ods. 1 SSP sudca správneho súdu je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti, alebo ak konal, či rozhodoval vo veci ako zamestnanec orgánu verejnej správy...

Ad b) Rozhodoval nesprávne obsadený krajský súd.

Zloženie správneho súdu, v akom má vo veci konať a rozhodovať, je upravené v ustanoveniach § 21 až 24 SSP. Okolnosť, či prejednanie a rozhodovanie veci krajským súdom prebehlo v zákonomnom zložení (t. j. či bol krajský súd správne obsadený), je povinný správny súd sledovať z úradnej povinnosti a nedostatok v zložení súdu je podstatnou vadou konania a dôvodom prípustnosti kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. e). Krajský súd treba považovať za „nesprávne obsadený“ aj vtedy, ak nekoná zákonný sudca, resp. zákonní sudcovia (pozri k tomu napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 136/08 či rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo 16. decembra 2015 sp. zn. 5 Cdo 441/2012).

Zákon neuvádza, čo treba rozumieť pod pojmom „nesprávne obsadený súd“. Súdna prax zaujala názor, že nesprávne obsadeným súdom je súd, ktorý nie je obsadený v súlade s ustanoveniami určujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť.

Nesprávnym obsadením súdu sa tak rozumejú prípady, kedy namiesto senátu rozhodoval sudca, kedy rozhodoval senát v neúplnom zložení, napr. mali rozhodovať v trojčlennom senáte, rozhodovali však len v dvojčlennom senáte (kvantitatívne hľadisko), kedy namiesto sudcu rozhodovali iné súdne osoby (súdni úradníci) nad rámec svojich oprávnení (kvalitatívne hľadisko). Nesprávne obsadený súd je aj vtedy, ak rozhodoval senát či sudca neurčený rozvrhom práce alebo ak rozhodoval vecne nepríslušný súd; v tomto prípade ide o porušenie práva na zákonného sudcu.

Právo na zákonného sudcu je zaručené v čl. 48 ods. 1 veta prvá Ústavy SR, podľa ktorého nemožno nikoho odňať jeho zákonnému sudcovi. Uvedený ústavný príkaz predstavuje pre každého účastníka konania rovnakú záruku, že na rozhodovanie o jeho veci sú povolávané súdy a sudcovia podľa vopred vybraných zásad (procesných pravidiel).

Koho treba považovať za zákonného sudcu a akým spôsobom môže dôjsť k jeho zmene upravuje ustanovenie § 3 ods. 3 a ods. 4 ZSu, podľa ktorého zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na vecne a miestne príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce.

Ústavný súd SR pojem zákonného sudcu definuje ako sudcu, ktorý spĺňa zákonom stanovené predpoklady na funkciu sudcu, bol pridelený alebo dočasne pridelený na výkon funkcie na určitý súd, jeho funkcia nezanikla, bol určený na prejednanie a rozhodnutie veci v súlade s rozvrhom práce. Právo osoby „nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi“ nemožno interpretovať až tak extenzívne, aby sa spájalo s osobou jediného sudcu. Účel základného práva priznaného podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sa splní, keď o práve občana rozhodne sudca pridelený na výkon funkcie na súd toho stupňa súdnej moci, ktorý je vecne a miestne príslušný rozhodnúť, za predpokladu, že podľa rozvrhu práce ide o sudcu, ktorý je oprávnený konať a rozhodovať určitý druh súdnej agendy (v tomto prípade

rozhodovať o odvolaniach v dedičských veciach). (uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 15/96).».

30. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľom uplatnená námietka porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, pokiaľ rozhodoval o kasačnej sťažnosti z dôvodu, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený krajský súd [§ 440 ods. 1 písm. e) SSP], tak nemá v danej veci oporu. V danom prípade by ani prípadné zrušenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu ústavným súdom na účel opätovného rozhodnutia o dôvode kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. e) SSP nemalo vplyv na právne posúdenie veci správnym súdom.

31. Ústavný súd zároveň poukazuje na to, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti neuplatnil námietku porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sžik 1/2017 z 24. októbra 2018, pokiaľ rozhodoval o kasačnej sťažnosti z dôvodu, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 440 ods. 1 písm. g) SSP].

32. Petit ústavnej sťažnosti neobsahoval námietku porušenia základného práva sťažovateľa na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, pričom ani z odôvodnenia ústavnej sťažnosti nevyplýva, že by sťažovateľ (účastník konania) pred správnym súdom uplatnil námietku zaujatosti podľa § 90 a nasl. SSP, v ktorej by okrem všeobecných náležitostí podania uviedol, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, kedy sa účastník konania podávajúci námietku o dôvode vylúčenia dozvedel a dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť.

33. V tomto smere najmä v súvislosti so sťažovateľom uplatneným kasačným dôvodom podľa § 440 ods. 2 písm. e) SSP ústavný súd poukazuje aj na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 5 Ndz 5/2012 z 15. novembra 2012). Najvyšší súd vo svojej judikatúre, pokiaľ ide o námietky, resp. „obavy“ o dodržanie zásad spravodlivého súdneho

procesu garantovaného čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právom na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ústavy, poukázal na ustanovenie čl. 144 ústavy, ktorý sudcovi nielen výslovne priznáva nezávislosť výkonu funkcie sudcu, ale súčasne prostredníctvom iných právnych predpisov zabezpečuje garancie bežné v demokratickej spoločnosti na ničím nerušený výkon funkcie sudcu, a zároveň opakovane upozornil na to, že opačný výklad situácie sudcu, ktorý by sa mal dostať (osobitne pri aplikácii zákona č. 211/2000 Z. z.) do konfliktu so štátnou správou svojho súdu, by ohrozoval v prípade nedostupnosti vhodnej rozhodovacej alternatívy dostupnosť spravodlivosti, a v konečnom dôsledku by maril riadne uplatnenie ústavou zaručeného práva jednotlivca na spravodlivú súdnu ochranu v zmysle čl. 46 a nasl. ústavy. Najvyšší súd taktiež poukázal na to, že danú situáciu je potrebné dôsledne odlíšiť od uznávaného princípu „nemo iudex in causa sua“, lebo tu nejde o osobnú vec sudcu, ale o vzťah medzi sudcom na strane jednej a štátom (v danom prípade správou súdu) na strane druhej.

34. Na základe uvedených skutočností ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

35. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

36. Nad rámec uvedeného ústavný súd konštatuje, že § 143 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP umožňuje i kasačnému súdu kedykoľvek aj bez návrhu opraviť v rozsudku chyby v písaní a počítaní, ako aj iné zrejme nesprávnosti, pričom prostredníctvom inštitútu „iných zrejmych nesprávností“ je možné opraviť aj nesprávnosť odôvodnenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2019